

Telegraful Român

Organ național-biser

Asociațiunea pentru literatura română și
cultura poporului român

2 ex. (Of.)

Str. Șaguna 8

Sibiu

Abonamentul

Un an 500 Lei. — Șase luni 250 Lei. — Trei
luni 130 Lei. — Pentru străinătate un an 900
Lei. — Pentru America 4 Dolari.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Correspondențele

să se adreseze Redacției Telegraful Român
strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori ne-
francate se refuză
Articole nepublicate nu se înapoiază

Prețul inserțiilor

un șir petii 6 Lei pentru odată,
blică de mai multe ori se dă rab.

entente și inserțiunile

Administrației ziarului Te-
graful Român, Sibiu, str. Mitropoliei 45

Centrele episcopoești

I

Valoarea unei idei în viața bisericească sau civilă nu trebuie cu necesitate cântărită după utilitatea ei din anume împrejurări date. Pentru că împrejurările se schimbă. Ceice trăiesc cufundați în mrejele grijilor și datorii administrative, pot fi uneori obsedați de impresia, că unele idei conducătoare ori principii cu înrăurire covârșitoare în istoria unei instituții, într'un moment dat, și-au pierdut valoarea și dreptul la existență.

Și acest caz e frecvent.

Dar când ideea sau principiul are un trecut însemnat de realizări practice, intrate în alcătuirea vieții obștești, verdictul inutilității nu poate fi pronunțat în grabă.

Când împrejurările se schimbă, vechea idee adeseori reapare într'o formă nouă.

«Centrele episcopoești» din Ardeal sunt o emanație a principiului de autonomie a bisericii ortodoxe. Ele sunt creațiile Soborului preoțimii ardelene și «comisia permanentă» a clerului de mir la căma bisericii și «sen-

atul» episcopilor ca șefi constituționali ai eparhiilor.

Rădăcinile «autonomiei bisericești» în Ardeal sunt înfipte în «parohie». «Sate și preoți» în Ardeal nu e un subiect de anticarianism, ci o realitate prelungită în istorie într'o evoluție seculară. Formarea «centrelor bisericești» înseamnă o etapă în lupta pentru dobândirea autonomiei bisericești.

«Centrul bisericesc» în Ardeal e anterior ierarhiei naționale din veacul trecut, pentru a cărei dobândire a luptat cu extremă energie. E o fortăreață a Bisericii, încadrată în constituția șaguniană, căreia i se atribue, cu drept cuvânt o însemnată parte de merit la renașterea conștiinței religioase și a vieții bisericești până la realizarea idealului de alipire a Ardealului la Patria mamă.

«Centrul bisericesc» ca reprezentant al Clerului de mir și al mirenilor, e organul de legătură între ierarh și Biserica vie și între aceasta și conducătorul său.

Acest organ dimpreună cu multiplele lui misiuni, izvorâte din spiritul constituției șaguniene, e darul pe care l-am putut oferi României întregite, ca prinos de recunoștință pentru jertfele fra-

ților, ce le-au adus pentru desrobirea noastră și ca o cheazăie încercată, că biserica întreagă se va renaște cu ajutorul lui din starea de umilință, în care a fost în veacul trecut.

Convingerea noastră e că am făcut fraților ortodocși din România întregită un dar prețios, introducând constituționalismul șagunian în biserica națională, cu participarea clerului de mir și a mirenilor la cărmuirea bisericii și suntem încredințați că precum religia a fost cheagul înjghebarii naționale, tot astfel dănuirea statului nostru național e condiționată de continuitatea bisericii dominante și de întărirea așezămintelor și a organelor ei.

II

Iată însă că parlamentul țării, din prilejul votării în ajunul Crăciunului 1930, a bugetului de sacrificiu suprimă în Ardeal organizația «centrelor episcopoești» a bisericii naționale ortodoxe.

Parlamentul are *putere* să facă ce vrea. Dar are și drept? Intre a avea putere și a avea drept este mare deosebire. În parlamentul țării sunt credincioși ai bisericii dominante, dar și de alte credințe creștine și necreștine și eventual deputați, declarați fără credință, francmasoni ori atești,

prieteni ai credințelor religioase, neutrali, indiferenți ori dușmani ai unor credințe sau ai tuturor credințelor.

Astfel de oameni, onorabili prin slujba lor de mandatar ai țării și cetățeni, au dreptul de a «propria din viața bisericii dominante organismul istoric al centrelor bisericești, care e coloana vertebrală în conducerea bisericii, fără consultarea autorităților ei legal constituite?

Parlamentul a procedat după o manieră procrusteană, fără să țină socoteală de realitățile de la noi.

Biserica ortodoxă din Transilvania a considerat Consiliile eparhiale printre factorii principali ai renașterii sale dealungul veacului trecut.

Mitropolitul Șaguna a aflat în ființă Consistorul din Sibiu, când a venit în Ardeal. În anul 1864 a reorganizat vechiul Consistor, potrivit nevoilor vremii, și-a obținut o subvenție permanentă pentru susținerea lui, în bugetul statului ungar.

Până la Șaguna, membrii Consistorului se recrutau dintre preoții și protopopii din apropierea Sibiului. Protopopul George Haines din Mohu, pe la a.1790 era președintele Consistorului, iar

FOIȘOABA

Imaginea Mântuitorului în sufletele noastre

— Predică în catedrală, la 28 Decembrie 1930 —

«Hristos și ieri și azi și în veci acelaș este».

Mărturisirea Sf. Ap. Pavel la Evrei, C. 13, v. 8.

Inalt Prea Sfințite Părinte,
Căcernicilor ascultători,

Sunt trei zile, de când am prăsnuit slăvita naștere a Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos. Să nu ne îndepărtăm dela sfântul Vifleem fără să ne întipărim în suflet chipul cel viu și de viață dătător al Stăpânului nostru dumnezeesc, ca să avem în lăuntru nostru cereasca lumină, care să ne povățuească pe cărările împletecite ale vieții și în adâncul

conștiinței puterea de sus spre a înfrunta greul zilelor noastre.

Ca mici copii am cunoscut pe Hristos în peștera Vifleemului, iar mai târziu L-am întâlnit la râul Iordanului, când zm intrat pe cărarea vieții. Alții L-au întâlnit în Cana Galileii, pe Muntele Tavorului ori în Grădina Getsimani, în Curțile lui Pilat, pe drumul Golgotei ori pe calea Emmausului.

Vedenia Mântuitorului ne dă clipele neuitate ale vieții. Mântuitorul nu-și părăsește zidirile sale, pe cari și-a imprimat pecetea sa la Botez.

Dar numai în cei renăscuți se păstrează chipul lui Hristos. În mulți dintre noi, chipul Stăpânului se șterge prin păcat, în alții se desfigurează și în alții se falsifică.

Din aceste cauze surprindem în viața noastră atâtea defecțiuni morale și dese eclipse de conștiință.

Însă Hristos așteaptă în toată

clipa să ne întoarcem la El și din afundul abisului e gata să ne ridice și chipul Lui din suflete să strălucească. Chipul cel real și de viață dătător.

Dar cum ne vom încredința că purtăm în suflete chipul Lui cel viu?

Iată ce doresc să deslușesc în această predică.

lubiților ascultători!

Cu ochii liberi, în nopțile serene adeseori admirăm măreția cerului instelat, care totuș e numai o palidă icoană a cerului dumnezeesc. Când însă ne înarmăm mintea cu cunoștințele astronomiei și ochii noștri cu telescoape astronomice, sublimitatea cerului instelat ne apare și mai desăvârșită.

Dai însă orbului telescopul cel mai perfect, nu poate vedea nimic. Niște aparate deosebite sunt însă și pentru intuiția Mântuitorului. Știința divină și sfânta Scriptură ne ajută să

percepem pe Hristos într'o lumină mai desăvârșită decât a propriilor noastre puteri. Dar acestea sunt de folos numai celui credincios căci necredinciosului în zadar îi dai lumina în mână; nu vede calea mântuirii, căci e orb.

Credinciosul să privească la Hristos prin ochii sfinților apostoli și ai scriitorilor inspirați și atunci va corecta imaginea Lui în sufletul său.

În Testamentul nou sunt cel puțin trei concepții despre Isus Hristos. O analiză a acestora e necesară și ajutătoare.

Prima concepție a Evangheliștilor sinoptici e istorică.

Sf. Ev. Matei, Marcu și Luca ne călăuzesc să facem cunoștință cu cea mai sublimă persoană din istorie, cu Isus Omul-Dumnezeu.

În Vifleem se naște, caută scăpare de mânia lui Irod în Egipt, se întoarce în Nazaret, vine la botez în

membrii acestuia erau preoți din Gușterița, Rășinari, Săliște, Ocna Sibiului.

Când guvernul țării a pretins să i se trimită procesele verbale și deciziile Consistorului, nu s'a găsit nici un asesor care să pozează limba latină oficială și a fost numit secretar consistorial unitul Budai Deleanu, ca să pregătească extracte în traducere latină.

Consistorul ortodox a condus Biserica din Ardeal sub Ierarhii sârbești și în vremea vacanței Scaunului episcopesc. Când a fost instituit Episcopul Vasile Moga, Consistorul și-a continuat activitatea sa, alcătuind senatul Episcopului. În a. 1815 Guvernatorul Ardealului și-a strămutat reședința din Sibiu la Cluj, iar casele din Str. Cispădiei Sibiu, au fost cumpărate pe seama Eparhiei ort. a Românilor ardeleni.

Acolo și-a instalat Episcopul Moga reședința, cancelaria episcopescă și seminarul candidaților de preoți. Era un pas însemnat de progres, față de modesta reședință episcopescă în satul oierilor din Rășinari.

În Str. Mitropoliei din Sibiu e azi reședința arhiepiscopescă și Academia Andreiană față în față cu biserica catedrală, librăria, tipografia și cancelariile consistoriale.

Mitropolitul Șaguna n'a găsit la Sibiu mănăstire de călugări, în fruntea cărora să trăească după regulile sihastriilor.

Conducătorul bisericesc, politic și cultural al Românilor ardeleni a trimis în Germania tineri distinși, a primit Consistorul său și a format un stat major al sfetnicilor săi, cari nu trăiau în jurul Ierarhului ca niște curteni la curțile Suveranilor pentru pompă, etichetă și paradă,

ci în programul de activitate al Mitropolitului Șaguna a rezervat Consilierilor săi, rezorturi importante: unii la înființarea de parohii, alții la înființarea de școli și la organizarea învățământului în școala confesională, iar alții la administrație. Peste 500 de biserici s'au clădit în epoca șaguniană, s'a dublat numărul parohiilor ortodoxe și s'au înființat școli confesionale în toate parohiile.

La organizarea seminarului teologic-pedagogic, consilierii săi i-au fost mână cea dreaptă, și Telegraful Român iarăși un consilier consistorial l-a redactat. Criteriul lui Șaguna la alcătuirea centrului episcopesc era: inteligență, devotament și prestigiu, care constituie o indicație a caracterului și tendințelor marelui Ierarh.

Șaguna a fost un bărbat providențial, care a înțeles nevoile vremii și ale Bisericii. Marele prestigiu, de care s'a bucurat, îi aparține întreg. Sfetnicii săi n'au contribuit la crearea lui, dar nici nu l-au diminuat. Șaguna a înțeles să fie stăpân, dar un stăpân constituțional, iar nu absolutist.

În sensul Constituției Șaguniene, Consistorul reprezintă Clerul și poporul, din care pricină la conducerea bisericească în consistor sunt preoți și mireni în frunte cu Ierarhul.

Absolutismul ierarhic n'a intrat în vederile Mitropolitului Șaguna, care a dorit să aibă un cler emancipat și o largă participare a mirenilor luminați la îndrumarea vieții bisericești.

Când mai târziu s'au întezit persecuțiile stăpânirii maghiare, Clerul și Poporul au format un zid de apărare în jurul Ierarhilor în lupta grea de apărare, ci adese ori au eșit din tranșee și au apărat Biserica și drepturile ei.

Desființarea centrelor episcopicești, lăsate moștenire glorioasă dela Șaguna ar constitui o impietate și un atentat la viața religioasă a poporului ardelean.

Suprimarea Constituționalismului democratic în Biserică nu va putea fi înlocuit printr'un autocratism ierarhic. Arhipăstoriile noastre din Transilvania, crescuți în spiritul Șagunian, nu vor consimți să fie lipsiți de colaborarea Clerului de mir și a poporului în conducerea Bisericii.

III

Păstrându-se cadrele «centrelor episcopicești», dela război încoace s'a început o operă de reorganizare a acestor centre, potrivit marilor prefaceri în curgere. Până acum am trăit într'un parohialism strâmt.

Consistorul, adunările eparhiale și congresul general au avut mai ales în vedere «parohia» cu biserica, școala și organizația ei celulară.

Dar azi problema educației religioase, catehizația, misionarismul, opera culturală, socială și caritativă au în vedere Biserica întregă, neamul întreg și țara. În locul parohiei ca unitate avem azi Eparhia și toate eparhiile la olaltă reprezintă Biserica națională, prin care neamul întreg își manifestă forța spirituală față de toți credincioșii noștri de peste hotare și față de alte biserici și comunități creștine.

Centrele episcopicești, în fața problemelor de azi tind să devie stațiuni de radiare misionară și de evanghelizare.

Într'o serie de ani, Adunările eparhiale și congresuale au cunoscut că tendințele centrelor eparhiale sunt pentru a deveni vetre de lumină și laboratoare de o teologie vie, în stare să fascineze mințile și să încălzească

inima clerului și a mirenilor deopotrivă, spre a o trăi aievea și a o aplica în viață.

Dacă în trecut aceste centre au fost necesare, pentru crearea unui viitor sunt indispensabile progresului în biserică.

O reorganizare — da.

Însă desființarea constituie un act nedemn pentru un Stat, care vrea să normalizeze relațiile sale cu Biserica națională.

Tr. Scorobef.

Botezul Domnului în Sibiu

Praznicul Arătării Domnului s'a serbat și în anul acesta în centrul Mitropoliei noastre cu deosebită solemnitate și paradă militară.

Întreg orașul avea aspect de sărbătoare, împodobit cu drapelul național.

După celebrarea sfintei liturgii oficiată în catedrală de P. S. Sa Arhiepiscopul Vasile cu mare asistență, la ora 11 procesiunea a pornit dela biserica catedrală prin strada Mitropoliei spre piața Regele Ferdinand.

Înainte mergea muzica militară, care atât la mergere cât și la întoarcere a cântat imnuri religioase; urma corul mixt al catedralei, praporii, preoțimea celebrantă, apoi sub baldachin P. S. Sa Arhiepiscopul Vasile, îmbrăcat în mantia arhiepiscopicească cu mitra și cărja.

După baldachin urmau dâii Generali cu ofițerii din Garnizoană în frunte cu dl General Panaitescu, Comandantul Corpului VII de Armată și autoritățile civile în frunte cu dl prefect județean General i. p. Dr. George Moga, primarul orașului Dr. Goritz și un mare număr de credincioși.

În Piața mare, frumos decorată cu drapelul național, erau

Iordan, își alege apostoli și îi instruiază în tainele sale, proclamă împărăția cerească pe pământ. Sinopticii ne ajută să auzim freacă surdă și înțezit de prejudecăților religioase în contra lui Isus, cum izbucnește conflictul cu conducătorii vieții religioase evreiești, actul trădării, Procesul lui Isus, precipitarea dramei divine, moartea pe cruce, îngroparea și scularea din morți. Cea mai profundă durere de pe pământ, în fața căreia stăm înfiorați de solemnitatea ei, prin care însă am fost rescumpărați. Locurile însemnate în sfintele Evanghelii au un sens deosebit. Nu sunt nume topografice, ci simboale în geografia împărăției cerești.

Vifleemul har, Vitania idila vieții, Cana Galileii ospățul vieții, Egipt robie, Tabor viziune, Golgota iubire răscumpărătoare etc.

Dar o altă concepție mistică ne îmbie sfântul apostol Pavel.

El ne arată ce este acum Hristos, iar nu ce era pe pământ.

El vede pe Fiul lui Dumnezeu, Mântuitorul nostru stând de-a dreapta Tatălui în cer și de acolo păstrând

legături cu aderenții săi de pe pământ. E călăuză noastră, care ne îndeamnă să căutăm la cele cerești, iar cele pământești sunt umbră și vremelnicie.

— N'avem aici cetate stătătoare, ci în ceruri e cetățenia noastră.

Și în fine a treia concepție o găsim la sfântul evangelist Ioan. E învățăcelul cel iubit, care la Cina cea de taină și-a răzimat capul pe pieptul lui Isus, și de pe cruce i a încredințat paza Maicei Sale. Trăind în Efes și pe insula Patmos a văzut pe Dumnezeu-omul, ne-a lăsat tezaurul cunoașterii Persoanei Mântuitorului, din nainte de veci în Tatăl și continuând prin Biserica Sa opera, începută pe pământ. Concepții lui Ioan e cea mai complexă, dar la ea nu putem străbate decât însușindu-ne cele două amintite.

Concepția istorică are darul de a ne trece prin fazele de pregătire, care au culminat în Ioan Botezătorul. Lumea uită adeseori că simfonia divină a vieții lui Isus Hristos are o uvertură în viața de renunțare și în practica pocăinței pentru a putea consacra

lui Hristos viața pământească cu toate bunurile ei. Această lecție de renunțare la plăceri și confort trebuie să o învățăm azi.

Prin concepția mistică a lui Pavel învățăm secretul spiritualității vieții, convertirea la Hristos și renașterea duhovnicească.

Pătrunzând lecțiile sfântului Pavel nu vom căuta la Hristos, ca la un ideal în trecut, ci vom putea spera fericitul moment al vieții de-a-L întâmpina pe Hristos în fecircă seninătate de închinare, de rugăcinne ori de contemplare, sau în vârtej de cumplită tragedie și criză, când ne apare să ne mântuească. Cine ar putea să uite vreodată acest moment de lumină în noaptea vieții sale, dela care a început viața sa întru Hristos! Sau cine trăește încă în umbră, să nu despereze că momentul fericit încă nu l-a întâmpinat.

Concepția lui Ioan evangelistul ne dă intuiția divină a Bisericii lui Hristos, Ierusalimul cel ceresc pogorât pe pământ să ne îmbarce la viața eternă. Având această concepție nu vom mai cămți în contra Bisericii, a

slăbiciunilor și defectelor dintrânsa, cari nu aparțin Bisericii, ci sunt defectele noastre, ale celor ce trăim în ea. Dincolo de acestea vom vedea Biserica rourată de harurile lui Hristos, care ne-a plasat în acest spital dumnezeesc și doftorul ceresc zi de zi vindecă infirmitățile noastre cele de multe feluri.

O, Isuse, care ne-ai primit în această biserică să prăsnuim nașterea ta, ascultă ruga noastră și dăruiește-ne să ne renaștem prin Duhul Tău.

Ridică prestolul slujirii Tale pe toate cărările noastre, Păharul mântuirii apropie-l de buzele noastre și fă cu noi ce ai făcut cu părinții, și moșii și strămoșii noștri, căci tu Doamne, și ieri și azi și în veci ești Mântuitorul poporului Tău. Amin.

Tr. Scorobef.

Organizați Reuniuni de femei

